

Miljö- och regionutvecklingsnämnden
2025-12-10

Granskning av hållbar styrning av klimat- och miljömål (REV 2025-00133)

Revisionen har granskat hållbar styrning av klimat- och miljömål. Granskningen omfattar miljö- och regionutvecklingsnämnden. Syftet med granskningen var att bedöma om miljö- och regionutvecklingsnämnden utifrån sitt reglemente utformat en ändamålsenlig styrning och intern kontroll avseende mål för klimatområdet.

Vår bedömning är att miljö- och regionutvecklingsnämnden, utifrån sitt reglemente, i allt väsentligt har utformat en ändamålsenlig styrning och intern kontroll avseende mål för klimatområdet. Vi lämnar fem rekommendationer till miljö- och regionutvecklingsnämnden. På nästa sida finns de rekommendationer som vi lämnar med anledning av granskningen.

Vi önskar få ett yttrande från er senast den 26 juni 2026. Det ska framgå av yttrandet vilka åtgärder som ni har gjort eller planerar att göra med anledning av de rekommendationer som vi lämnar. Yttrandet skickar ni till revision@vgregion.se.

Revisionsrapporten översänds för yttrande till miljö- och regionutvecklingsnämnden samt för kännedom till regionfullmäktiges presidium och regionstyrelsen.

Vänersborg den 10 december 2025

För revisorskollegiet,

Krister Stensson,
ordförande

Vivi-Ann Nilsson,
vice ordförande

Rekommendationer

Revisionen rekommenderar miljö- och regionutvecklingsnämnden följande:

- Säkerställa att det finns rutiner som klargör rollfördelningen vid gemensamma frågor mellan miljö- och regionutvecklingsnämnden och hållbarhetsutskottet samt hur dessa ska hanteras och följas upp.
- Etablera en mer formaliserad samverkansstruktur med hållbarhetsutskottet, givet att regionala klimatmål och interna miljömål knyter an till varandra.
- Upprätta en övergripande och samlad beskrivning som tydliggör hur de olika stödformerna och initiativen ska följas upp, samt vilken information uppföljningen ska omfatta.
- Säkerställa att uppföljning och återsrapportering av projektmedel, företagsstöd och bidrag sker på ett enhetligt och systematiskt sätt, samt att återsrapporteringen även inkluderar en beskrivning av uppnådda resultat och effekter.
- Stärka nämndens aktiva styrning genom att i högre grad besluta om åtgärder utifrån genomförda uppföljningar och återsrapporteringar, i syfte att säkerställa högre måluppfyllelse i relation till regional utvecklingsstrategi och regionala klimatmål.

A decorative graphic on the left side of the page. It consists of a large blue triangle pointing right, followed by a series of overlapping triangles in light grey, green, and blue, creating a sense of movement and depth.

Granskning av hållbar styrning av klimat- och miljömål

Rapport

Västra Götalandsregionen

2025-12-02

Antal sidor: 28

Antal bilagor: 0

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
3	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	6
3.1	<i>Avgränsning och ansvarig nämnd</i>	6
4	Revisionskriterier	6
5	Metod	7
5.1	<i>Dokumentstudier</i>	7
5.2	<i>Intervjuer</i>	8
5.3	<i>Fokusgrupper</i>	8
5.4	<i>Bedömningsnivåer</i>	8
5.5	<i>Kvalitetssäkring och faktakontroll</i>	8
6	Resultat av granskningen	9
6.1	<i>Organisation och ansvar</i>	9
6.2	<i>Övergripande styrning och samordning</i>	11
6.2.1	Övergripande styrdokument	11
6.2.2	Samordning och samarbete avseende miljö- och klimatmål	18
6.2.3	Bedömning	20
6.3	<i>Uppföljning och återsrapportering enligt beslutad struktur för styrning</i>	22
6.3.1	Uppföljning till regionfullmäktige	22
6.3.2	Uppföljning till regionstyrelsen och hållbarhetsutskottet	22
6.3.3	Uppföljning till miljö- och regionutvecklingsnämnden	23
6.3.4	Bedömning	25
7	Samlad bedömning och rekommendationer	27

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning har av Västra Götalandsregionens förtroendevalda revisorer fått i uppdrag att granska regionens process för hållbar styrning av klimat- och miljömål.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om miljö- och regionutvecklingsnämnden utifrån sitt reglemente utformat en ändamålsenlig styrning och intern kontroll avseende mål för klimatområdet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att miljö- och regionutvecklingsnämnden, utifrån sitt reglemente, i allt väsentligt utformat en ändamålsenlig styrning och intern kontroll avseende mål för klimatområdet.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visar att miljö- och regionutvecklingsnämnden i allt väsentligt har säkerställt en formell struktur för styrning och uppföljning av regional utveckling samt miljö- och klimatmål. Enligt vår mening har nämnden tillsett att strukturen för styrning beaktar det uppdrag som nämnden har i enlighet med lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Däremot konstaterar vi att nämnden endast delvis säkerställt att denna styrning och uppföljning faktiskt genomförs och återspeglar i enlighet med beslutad ordning. Granskningen visar att det finns utvecklingsbehov i nämndens rutiner för uppföljning och rapportering, framför allt avseende säkerställandet av fullständiga återspeglningar och analys av effekter kopplade till projekt, verksamhetsbidrag och andra stödformer.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja 	
Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden säkerställt en ändamålsenlig struktur för styrning och uppföljning av uppdrag avseende miljömålen?	I allt väsentligt
Har nämnden säkerställt att beslutad styrning och uppföljning genomförts och återspeglar?	Endast delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi miljö- och regionutvecklingsnämnden att:

- Säkerställa att det finns rutiner som klargör rollfördelningen vid gemensamma frågor mellan miljö- och regionutvecklingsnämnden och hållbarhetsutskottet samt hur dessa

ska hanteras och följas upp.

- Etablera en mer formaliserad samverkansstruktur med hållbarhetsutskottet, givet att regionala klimatmål och interna miljömål knyter an till varandra.
- Upprätta en övergripande och samlad beskrivning som tydliggör hur de olika stödformerna och initiativen ska följas upp, samt vilken information uppföljningen ska omfatta.
- Säkerställa att uppföljning och återrapportering av projektmedel, företagsstöd och bidrag sker på ett enhetligt och systematiskt sätt, samt att återrapporteringen även inkluderar en beskrivning av uppnådda resultat och effekter.
- Stärka nämndens aktiva styrning genom att i högre grad besluta om åtgärder utifrån genomförda uppföljningar och återrapporteringar, i syfte att säkerställa högre måluppfyllelse i relation till regional utvecklingsstrategi och regionala klimatmål.

2 BAKGRUND

Azets Revision och Rådgivning AB har av Västra Götalandsregionens revisorer fått i uppdrag att granska regionens processer för styrning av klimat- och miljömål. Regeringen anger att takten ska ökas i omställningen till ett hållbart samhälle på statlig, regional och kommunal nivå¹ och har beslutat om nationella riktlinjer för en hållbar regional tillväxt och utveckling med beaktande av mål för miljö och klimat. Regeringen framhåller att målstyrningen behöver ske med modeller för styrning som möjliggör en god utvecklingskapacitet mot resultat och effekter. Med utvecklingskapacitet menas möjlighet att arbeta strategiskt och långsiktigt med utvecklingsfrågor baserat på lärande, analys, uppföljning och utvärdering².

Västra Götalandsregionen (VGR) har ett lagstyrt ansvar att förse länets invånare med förutsättningar till att uppnå ett gott liv genom att främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer³ och verka för en hållbar regional tillväxt och utveckling⁴.

Regionfullmäktige har beslutat att miljö- och regionutvecklingsnämnden är Västra Götalandsregionens ledande politiska organ inom områdena externa strategiska miljöfrågor och regionala utvecklingsfrågor. Nämnden ska fullgöra de uppgifter som följer av Västra Götalandsregionens ansvar i enlighet med lag om regionalt utvecklingsansvar (2010:630)⁵.

Enligt regionfullmäktiges budget 2025 ska Västra Götalands klimatmål nås senast 2030. För att uppnå målet har bland annat en koldioxidbudget beslutats med preciserade mål.

Minskningstakten i koldioxidbudgeten innebär att utsläppen av växthusgaser under den kvarstående perioden kraftfullt måste minska både för de direkta och indirekta utsläppen.

Inom målet att verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland ska följande fokusområden prioriteras:

- Den biologiska mångfalden ska stärkas.
- Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen.

Västra Götalandsregionen har också beslutat om riktlinjer för att uppnå en hållbar regional tillväxt och utveckling som är klimatneutral⁶. Riktlinjerna anger en styrning via aktivitets-, resultat- och effektmål. Målstyrningen sker i samarbete med kommuner och stat. Inom Västra Götalandsregionen (VGR) är det regionstyrelsen och dess hållbarhetsutskott som ansvarar för arbetet med de interna hållbarhetsmålen. Arbetet med målen bedrivs tillsammans med VGR:s övriga nämnder och styrelser.

Revisionen har i sin riskanalys för 2025 bedömt att det finns en risk att nämnden har en bristande styrning avseende Västra Götalands klimatmål utifrån sitt ansvar för hållbar regional tillväxt och utveckling. Revisionen har därför beslutat om att genomföra en granskning utifrån ansvarsgrunderna risk för bristande måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi samt risk för bristande styrning och intern kontroll av verksamhet och ekonomi⁷. Granskningen inriktas på

¹ Sveriges genomförande av Agenda 2030, Skr. 2021/22:247. Regeringen 2022.

² Nationell strategi för hållbar regional utveckling 2021-2030, Skr. 2020/21:133. Regeringen 2021.

³ Regeringsformen (1974:152, SFS 2022:1600), 1 kapitlet, 2 §.

⁴ Lag (2010:630, ändrad SFS 2022:1090) om regionalt utvecklingsansvar, 2 §, 5§.

⁵ Reglemente för miljö- och regionutvecklingsnämnden, regionfullmäktige 2024-02-27 § 18

⁶ Regional utvecklingsstrategi 2021-2030, Klimatstrategi 2030, Koldioxidbudget Västra Götaland 2020-2040

⁷ God revisionssed i kommunal verksamhet 2022, SKR 2022-11-17, ISBN 978-91-8047-070-4

hur nämnden utformat styrning av klimatmål i processen med genomförande och uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin genom program för hållbar omställning.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Syftet med granskningen har varit att bedöma om miljö- och regionutvecklingsnämnden utifrån sitt reglemente utformat en ändamålsenlig styrning och intern kontroll avseende mål för klimatområdet.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt en ändamålsenlig struktur för styrning och uppföljning av uppdrag avseende miljömålen?
- Har nämnden säkerställt att beslutad styrning och uppföljning genomförts och återrapporterats?

3.1 AVGRÄNSNING OCH ANSVARIG NÄMND

Granskningen har avgränsats till miljö- och regionutvecklingsnämndens övergripande struktur för styrning, uppföljning och återrapportering av uppdrag kopplat till regionfullmäktiges mål på miljö- och klimatområdet under 2025. Granskningen har avsett miljö- och regionutvecklingsnämnden men har i delar berört regionstyrelsen och dess hållbarhetsutskott, beredningen för hållbar utveckling samt nämnd eller styrelse som getts uppdrag av nämnden. I granskningen har fokus framför allt lagts på miljö- och regionutvecklingsnämnden utifrån dess ansvar för externa strategiska miljöfrågor och regional utveckling samt regionstyrelsen och dess hållbarhetsutskott utifrån deras ansvar för VGR:s interna hållbarhetsmål.

I rapporten använder vi begreppen *regionala klimatmål* respektive *interna hållbarhetsmål/miljömål*. Med "regionala" avses klimatmålen för Västra Götalands län, medan "interna" syftar på VGR som organisation.

4 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen 6 kap § 6.
- Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar.
- Förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.
- Regionfullmäktiges budget 2025: Budgetmål avseende miljö, klimat och hållbar regional utveckling (RF 2024-06-17 § 135)
- *Regional utvecklingsstrategi (RUS) 2021–2030*: Den regionala utvecklingsstrategins mål är "Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle". Målet bryts ned i en målmatris av långsiktig prioritering och kraftsamling som är styrande för nämndens styrning för en hållbar regional tillväxt och utveckling på området klimat. Regionen har det övergripande

ansvaret för uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin men respektive aktör ansvarar för att följa upp sina insatser. Nämnden har i rollen som ledande politiskt organ inom regional tillväxt och utveckling ansvar för att genomföra och följa upp strategin, utverka förslag på revideringar i strategin. Nämndens styrning ska utövas i relation till regionstyrelsens samordnande och ledande roll samt lagstyrda regionala samråd inom beredning för hållbar utveckling.

- *Reglemente för miljö- och regionutvecklingsnämnden:* Nämnden ska säkerställa genomförandet av regionfullmäktiges fastställda mål och inriktningar inom nämndens ansvarsområde samt ansvara för att ta fram och driva arbetet med den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland.
- *Reglemente för regionstyrelsen (inkl. hållbarhetsutskottet):* Regionstyrelsen har uppsiktsplikt över övriga nämnder och styrelser och vakar över att Västra Götalandsregionen fullgör sina åligganden inom olika verksamhetsområden utifrån fullmäktiges beslut samt lag och andra författningar. Regionstyrelsen har även ett övergripande samordningsansvar utifrån ett helhetsperspektiv och för att nämnder och styrelser bedriver sin verksamhet i enlighet med fastställda reglementen. Regionstyrelsen har fyra utskott varav ett är hållbarhetsutskottet. Regionstyrelsen och hållbarhetsutskottet har ett övergripande ansvar för VGR:s arbete med hållbarhetsmålen. Utskottet ska stödja regionstyrelsen i det strategiska och samordnande arbetet, följa upp hållbarhetsarbetet, föreslå förbättringar samt ta initiativ till nya insatser.
- *Policy för styrning i Västra Götalandsregionen 2023–2026:* Nämnder och styrelser ska ha en styrning av verksamheten som säkerställer att uppdrag, överenskommelser och mål genomförs samt att verksamheten är effektiv, ändamålsenligt organiserad och att den interna kontrollen är tillräcklig. Styrningen ska vara tillräcklig för att planera, genomföra, följa upp och analysera verksamheten.

5 METOD

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer med berörda tjänstepersoner och förtroendevalda, protokollsgranskning samt genom fokusgrupper. Nedan följer en sammanfattning av metoden, inklusive information om bedömningsnivåer och kvalitetssäkring av rapporten.

5.1 DOKUMENTSTUDIER

Ett antal övergripande dokument så som reglementen, regionfullmäktiges budget för 2025, regional utvecklingsstrategi (inkl. program för hållbar omställning), klimatstrategi, koldioxidbudget, Miljömål 2030 samt uppföljningar av program för hållbar omställning, regional utvecklingsstrategi, utvärdering av kraftsamlingar och årsredovisning 2024 har granskats och analyserats. Nämnd- och styrelsespecifika dokument såsom detaljbudget och delårsrapporter samt protokoll för miljö- och regionutvecklingsnämnden och regionstyrelsens hållbarhetsutskott har även granskats. Dokumentgenomgången har framför allt omfattat dokumentation som är

aktuell för granskningsåret 2025. Dokument från tidigare år har inkluderats i den mån det har varit nödvändigt för att ge en bakgrund till området.

5.2 INTERVJUER

Inom ramen för granskningen har intervjuer genomförts med syfte att dels verifiera det som framgår av mottagen dokumentation, dels för att undersöka funktionernas bild av styrningen och uppföljningen av miljö- och klimatmål. Följande funktioner har intervjuats i granskningen:

- Miljö- och regionutvecklingsnämndens presidium.
- Presidiet för regionstyrelsens hållbarhetsutskott.
- Regionutvecklingsdirektör.
- Avdelningschef för *Hållbarhetsavdelningen*.
- Avdelningschef för avdelningen *Forskning, omställning och kompetens*.
- Avdelningschef för avdelningen *Näringsliv och innovation*.
- Regionutvecklare och processledare⁸.

5.3 FOKUSGRUPPER

Inom ramen för granskningen har två fokusgrupper genomförts med ett urval av tjänstepersoner. Syftet med fokusgrupperna var att fånga upp synpunkter över hur arbetet med klimat- och miljömålen styrs och följs upp samt hur resultatet utvärderas. Den första fokusgruppen bestod av deltagare från olika avdelningar inom koncernkontoret som arbetar med regional utveckling inom VGR samt representant från kulturförvaltningen. I den andra fokusgruppen deltog funktioner med specifik kompetens inom miljö- och klimat samt funktioner från olika avdelningar inom koncernkontoret som arbetar med regional utveckling. Fokusgrupperna omfattade därmed en bredd av roller och organisatoriska tillhörigheter, med variation i vilken nämnd eller styrelse deltagarna bedriver sitt arbete inom ramen för. Totalt deltog åtta personer.

5.4 BEDÖMNINGSNIVÅER

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

5.5 KVALITETSSÄKRING OCH FAKTAKONTROLL

Kvalitetssäkring av revisionsrapporten har skett enligt Azets gängse rutin. Kvalitetsansvarig för den specifika granskningen har ansvarat för den interna kvalitetssäkringen av rapporten.

De funktioner som har intervjuats har givits möjlighet att faktakontrollera rapporten i syfte att verifiera dess uppgifter.

⁸ Processledare för framtagande och översyn av Regional Utvecklingsstrategi (RUS).

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 ORGANISATION OCH ANSVAR

Västra Götalandsregionen (VGR) ansvarar för hälso- och sjukvård, kultur, kollektivtrafik och regional utveckling i Västra Götaland. Västra Götalandsregionen har ett dubbelt ansvar för miljö- och klimatfrågor. Dels ska VGR säkerställa att det egna interna miljöarbetet bedrivs enligt plan och följs upp, dels ska VGR utifrån det regionala utvecklingsansvaret stödja aktörer som är verksamma inom regionens geografi och underlätta förflyttning och omställning inom klimat- och miljöfrågor. Den politiska organisationen omfattar regionfullmäktige, regionstyrelsen samt ett antal nämnder, styrelser, kommittéer, utskott och beredningar.

Regionstyrelsen har det övergripande samordningsansvaret för hela VGR:s utveckling. Regionstyrelsen har fyra utskott, varav ett är hållbarhetsutskottet som enligt reglemente ansvarar för att samordna och följa upp de interna miljömålen. Regionstyrelsen har även två beredningar varav en är beredningen för hållbar utveckling, som fungerar som en samverkansplattform för hållbarhetsfrågor mellan regionen och kommunalförbunden i Västra Götaland. Beredningen arbetar med frågor som är av vikt för såväl VGR som kommunerna, till exempel klimat- och miljöfrågor och utgör även en mötesplats för samtal mellan olika delar av VGR och kommunerna. Centrala frågor för beredningen är exempelvis avstämning, samordning och styrning av genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden ansvarar för att fullgöra de uppgifter som följer av VGR:s ansvar i enlighet med lag om regionalt utvecklingsansvar och förordning om regionalt tillväxtarbete. Nämnden leder och samordnar det regionala utvecklingsarbetet inom områden som näringsliv, forskning och innovation, kompetensförsörjning, arbetsmarknad, energi samt miljö- och klimatfrågor som rör externa aktörer. Av nämndens reglemente framgår nämndens ansvar för uppdrag till utförare. Nämnden ansvarar för att besluta om uppdrag och tilldelning av ekonomiska resurser till VGR:s utförarverksamheter inom nämndens område. Nämnden ska följa upp genomförandet av de uppdrag som nämnden har fördelat. Nämnden ansvarar även för "verksamhets- och projektbidrag till andra samarbetspartners inom nämndens verksamhetsområde samt utvärdering av dessa".

Inför nuvarande mandatperiod förändrades den politiska organisationen, då den tidigare miljönämnden respektive den tidigare regionutvecklingsnämnden slogs samman och bildade den nuvarande miljö- och regionutvecklingsnämnden. I den tidigare politiska organisationen var det den dåvarande miljönämnden som ansvarade för såväl det interna som det externa miljö- och klimatarbetet. Under nuvarande mandatperiod (2023–2027), har ansvaret delats mellan regionstyrelsen och dess hållbarhetsutskott för VGR:s interna miljöarbete, och miljö- och regionutvecklingsnämnden för det externa klimat- och miljöarbetet.

Koncernkontoret är den centrala förvaltningen och arbetar med koncernövergripande frågor inom bland annat hälso- och sjukvård, regional utveckling, ekonomi, personal/HR, digitalisering/IT och information/kommunikation. Inom *Koncernkontoret* finns koncernstaben regional utveckling, som bereder och genomför beslut från de nämnder i VGR som har ett regionalt utvecklingsansvar. Inom koncernstaben för regional utveckling finns sju avdelningar:

- Ledningsstöd

- Ekonomistöd regional utveckling
- Forskning, omställning och kompetens
- Hållbarhet
- Näringsliv och innovation
- Regional samhällsplanering
- Samhällsanalys

Utöver koncernkontoret verkställer även *Naturbruksförvaltningen*, *Folkhögskoleförvaltningen* samt *Botaniska trädgården* miljö- och regionutvecklingsnämndens uppdrag.

Utöver miljö- och regionutvecklingsnämnden med tillhörande förvaltningar bidrar även flera andra nämnder och förvaltningar till regional utveckling på olika sätt. Kulturnämnden med tillhörande *Kulturförvaltning* arbetar för att stärka länets attraktionskraft genom kultur och kreativitet medan infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i sin tur ansvarar för viktiga områden för tillgänglighet och hållbar mobilitet.

I intervjuer framförs en samstämmig bild att ansvarsfördelningen mellan de politiska instanserna i huvudsak är tydlig vad gäller miljö- och klimatarbetet. I de fokusgrupper som genomförts inom ramen för granskningen framgår mer varierande uppfattningar om tydligheten i ansvarsfördelningen. Till stor del upplever tjänstepersoner som jobbar aktivt med antingen de interna miljömålen eller med externa strategiska klimatfrågor att det är tydligt om det är hållbarhetsutskottet eller nämnden som har ansvaret för frågan. Däremot finns en bild hos tjänstepersoner som arbetar inom övriga förvaltningar inom VGR att ansvarsfördelningen inte är fullt ut tydlig samt att det till viss del finns oklarheter hur de olika målstrukturerna hör ihop eller påverkar varandra.

6.2 ÖVERGRIPANDE STYRNING OCH SAMORDNING

I detta avsnitt presenteras den nuvarande strukturen för styrning och uppföljning av uppdrag avseende miljö- och klimatmålen. Avsnittet inleds med en beskrivning av de övergripande styrdokumenterna samt hur uppföljning av dessa ska ske. Därefter presenteras vilken styrning och samordning av miljö- och klimatarbetet som sker såväl internt inom VGR som externt inom länet. I rapportens andra del, se 6.3, presenteras hur den beslutade strukturen för styrning och uppföljning genomförs i praktiken genom återrapportering till nämnd.

6.2.1 Övergripande styrdokument

6.2.1.1 Regional utvecklingsstrategi

Enligt Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar har regionerna ett ansvar för länets utveckling. Lagen anger att regionen ska ta fram en regional utvecklingsstrategi (RUS) som beskriver mål, prioriteringar och åtgärder för länets långsiktiga utveckling. Regionen ska samordna insatser mellan olika aktörer för att genomföra strategin och främja hållbar utveckling. Därtill ska regionen besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt utvecklingsarbete samt följa upp och redovisa resultaten.

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030 antogs av regionfullmäktige den 18 februari 2021. Strategin anger riktningen för hur Västra Götaland ska utvecklas till 2030 och beskriver det övergripande målet *Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle*. Målet konkretiserar vad omställningen innebär ur ett ekonomiskt, ett socialt och ett miljömässigt perspektiv – *ett Västra Götaland som ställer om är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt*. Strategin fungerar som vägledning för VGR:s satsningar inom regional utveckling, tillsammans med regionfullmäktiges budget. Samtidigt fungerar strategin som stöd för andra aktörer som bidrar till regionens utveckling som geografiskt område.

6.2.1.1.1 Program för hållbar omställning och tvärsektoriella kraftsamlingar

Den regionala utvecklingsstrategin har konkretiserats i fyra program för hållbar omställning (benämns även som långsiktiga prioriteringar), fyra kraftsamlingar samt fyra vägledande principer för samverkan i genomförandet (se tabell 1). Programmen för hållbar omställning beskriver de viktigaste områdena där det behövs gemensamma insatser och samverkan för att kunna klara av omställningen. Respektive program beskriver exempel på långsiktigt viktiga insatsområden för att stärka innovationskraften, bygga kompetens, öka inkludering samt knyta samman Västra Götaland. För att nämna några beskrivs att samverkan behöver ske inom regional fysisk planering, att transportinfrastrukturen ska utvecklas samt att länet behöver öka andelen hållbar mobilitet. För att kunna genomföra insatsområdena krävs resurser och samverkan, varför de fyra tvärsektoriella kraftsamlingarna beslutats. Det är framför allt kraftsamlingarna elektrifiering och cirkulära affärsmodeller som har fokus på klimat- och miljö, men samtliga av kraftsamlingarna ska i förlängningen tillsammans bidra till regional utveckling för länet. Kraftsamlingarna gäller fyra år i taget och revideras en gång per mandatperiod. Utöver programmen och de fyra kraftsamlingarna betonas i den regionala utvecklingsstrategin att genomförandet ska ske genom dialog och samverkan, varpå fyra vägledande principer tagits fram.

Program för hållbar omställning / långsiktiga prioriteringar	
Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant.	Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande.
Öka inkludering – för tillit och sammanhållning	Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet.
Tvärsektoriella kraftsamlingar	
Fullföljda studier	Digitalisering
Elektrifiering	Cirkulära affärsmodeller
Vägledande principer för samverkan i genomförandet	
Vi tar tillvara på olika platser förutsättningar och möjligheter.	Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande.
Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera.	Vi är modiga och förändringsorienterade ledare.

Tabell 1: Beskrivning av program, kraftsamlingar och vägledande principer

6.2.1.1.2 Miljö- och regionutvecklingsnämndens verktyg för genomförande av strategin

Som beskrivits i avsnitt 6.1 har miljö- och regionutvecklingsnämnden ansvar att fullgöra de uppgifter som följer av VGR:s ansvar i enlighet med lag om regionalt utvecklingsansvar, vilket innebär att nämnden ansvarar för genomförandet av strategin och för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet. Nämnden beslutar om prioriteringar och användning av regionala medel som går i linje med strategin och samordnar insatser med andra aktörer externt. I intervjuer framförs att nämnden använder sig av olika verktyg för att skapa förutsättningar för aktörer att bidra till strategins mål. Nämndens roll är att leda genomförandet genom att samordna insatser och skapa förutsättningar för samverkan. Utöver att skapa förutsättningar för samverkan har även nämnden finansiella resurser som verktyg för genomförandet, såsom medel till förvaltningar och bolag inom VGR i form av driftbidrag⁹, verksamhetsbidrag¹⁰, stöd till företag samt projektmedel. Ett exempel är att nämnden beslutar om hur *Anslag 1:1 – Regionalt tillväxtarbete*, ska fördelas och användas. Anslag 1:1 är statliga medel som Västra Götalandsregionen fördelar inom ansvaret enligt lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Medlen beslutas av regeringen och fördelas via den statliga myndigheten Tillväxtverket till regioner med regionalt utvecklingsansvar. Anslaget används bland annat till projektstöd, programinsatser och samverkansinitiativ som ska bidra till strategins ambitioner. Insatserna omfattar, utöver finansiella medel, även påverkansarbete, nätverkssamordning samt framtagande och spridning av kunskapsunderlag och uppföljning.

⁹ Innebär att nämnden beslutar om ett särskilt uppdrag hos en förvaltning eller nämnd och i samband med detta beslutar om att tilldela medel för genomförandet av uppdraget.

¹⁰ Verksamhetsbidragen beslutas i samband med antagande av detaljbudgeten årligen. Förslaget till beslut om verksamhetsbidrag har då föregåtts av en årlig rapportering samt dialog med verksamhetsbidragsansvarig.

6.2.1.1.3 Struktur för uppföljning avseende genomförandet av regional utvecklingsstrategi

Uppföljning av arbetet med den regionala utvecklingsstrategin ska ske årligen genom en särskild uppföljningsrapport som beskriver hur genomförandet går och hur utvecklingen ser ut i riktning mot strategins mål. Även programmen för hållbar omställning/långa siktiga prioriteringar sammanställs i årliga uppföljningsrapporter. I intervju framgår att miljö- och regionutvecklingsnämnden tar del av uppföljningsrapporterna.

Vad gäller uppföljning av de verktyg som miljö- och regionutvecklingsnämnden har för genomförandet av strategin så sker uppföljning på olika sätt. Enligt allmänna villkor¹¹ ska verksamhetsbidragen följas upp genom att stödmottagaren lämnar en redovisning till VGR en gång per år. En dialog mellan stödmottagaren och verksamhetsbidragsansvarig inom tjänstepersonorganisationen sker innan verksamhetsbidragsansvarig lyfter upp behov av bidrag inför kommande år. I de beslut som fattas avseende driftbidrag och projektmedel framgår i huvudsak när återrapportering och uppföljning ska ske. För de projekt som beslutas om inom ramen för 1:1 anslag framgår av villkoren för beslutet när uppföljning ska ske. Exempelvis kan det vara att lägesrapportering ska ske minst varje halvår respektive vid slutrapportering. Det finns även information på regionens externa hemsida hur en stödmottagare ansöker om stöd och vilka villkor som finns vid beviljande av stöd.

Det konstateras att det inte finns någon intern övergripande beskrivning som tydligt anger hur de olika stödformerna och initiativen ska följas upp och vem som är uppföljningsmottagare. Utifrån den dokumentation vi erhållit i granskningen framgår inte heller vad som ska följas upp, det vill säga om fokus i uppföljningarna ska vara av ekonomisk karaktär eller även omfatta kvalitativa resultat.

6.2.1.2 Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om

År 2009 beslutades i samverkan mellan VGR och Länsstyrelsen Västra Götaland om ett regionalt¹² klimatmål – att Västra Götaland ska vara en fossiloberoende region senast 2030. Målet har sedan preciserats med två regionala tilläggs mål till Sveriges nationella miljömål. De regionala tilläggs målen beslutades år 2015 av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen i samverkan med VGR. Regionfullmäktige beslutade hösten 2017 om att anta *Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om: Klimatstrategi*. Klimatstrategin tar avstamp i den tidigare miljönämndens klimatstrategiska dokument, *Strategiska vägval för ett gott liv i ett fossiloberoende Västra Götaland 2030*¹³, som beskriver prioriteringar för hur arbetet med länets klimatmål ska intensifieras.

Klimatstrategin består av de regionala klimatmålen, fyra prioriterade fokusområden med tillhörande tolv satsningar samt fyra arbetssätt som ska bidra till en samhällsförändring. Arbetssätten ska genomsyra samtliga fokusområden och de satsningar som genomförs.

Klimatmål: Vi ska vara en fossiloberoende region till år 2030	
Tilläggs mål: Utsläppen av växthusgaser i Västra Götaland ska minska med 80 procent	Tilläggs mål: Utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i

¹¹ Allmänna villkor verksamhetsbidrag, beslutad av regionutvecklingsdirektören (Dnr: RS 2022-06066)

¹² Avser länet.

¹³ Dokumentet antogs av regionfullmäktige i september 2017.

till år 2030 från 1990-årsnivå.	världen de sker, ska minska med 30 procent jämfört med 2010.
Prioriterade fokusområden och satsningar	
Hållbara transporter • Klimatsmart vardagsresande där fler väljer gång, cykling och kollektivt resande • Accelererad omställning till fossilfria fordon • Effektiva godstransporter • Klimatsmarta möten och semestrar	Klimatsmart och hälsosam mat • Minskat matsvinn • Främja hållbart lantbruk • Mer vegetariskt på tallriken
Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster • Större marknad för biobaserade material och drivmedel • Tjänster och cirkulära varor • Design för en hållbar livsstil	Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler • Flexibla och klimatsmarta bostäder och lokaler • Effektiv och klimatsmart renovering
Arbetssätt	
Föregångare – att ta ansvar och inspirera andra genom att ligga i framkant i omställningen.	Klimatplanering – nytänkande samhällsplanering som skapar förutställningar för klimatsmarta miljöer och flöden.
Innovationer – nya angreppssätt som gör regionen till en växtplats för framtidens produkter och samhällslösningar.	Attraktiva samhällen – levande lokalsamhällen där samarbete för att underlätta en klimatsmart livsstil är i fokus.

Tabell 2: Beskrivning av klimatomål, fokusområden och satsningar samt arbetssätt

6.2.1.2.1 Klimat 2030 som samverkansplattform

På VGR:s externa hemsida nämns att Klimat 2030 är en del i genomförandet av regional utvecklingsstrategi. Kopplat till Klimat 2030 finns även en samverkansplattform med samma namn som leds av VGR och Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Samverkansplattformen erbjuder ett stöd till aktörer i länet som vill minska sin klimatpåverkan genom olika satsningar. Ett exempel är *Kommunernas klimatlöften* där respektive kommun politiskt beslutat om 30 konkreta åtgärder för utsläppsminskning. Kommunerna ansvarar för att de antagna klimatlöftena genomförs. Nuvarande klimatlöften sträcker sig mellan 2024-2026. Tillsammans har 48 av kommunerna i länet antagit totalt 812 löften. Utöver Kommunernas klimatlöften finns även motsvarande för företag, som finansieras genom projektet *Klimatlöftet för företag*. Miljö- och regionutvecklingsnämnden beslutade om finansiering för projektet i februari 2025.

6.2.1.2.2 Koldioxidbudget

Som ett led i att uppnå målet om att vara en fossiloberoende region senast 2030 beslutade regionstyrelsen i januari 2021 om att anta en koldioxidbudget med preciserade mål. Budgeten

beräknar hur mycket hela länet kan behöva minska utsläppen varje år för att uppfylla sin del av Parisavtalet¹⁴. VGR:s koldioxidbudget är ett verktyg för att nå de regionala klimatmålen. Budgeten uppdateras löpande. I den senaste uppdateringen framgick att det från 2025 behövs en minskning av utsläppen i länet med 18,2 procent för att länet ska uppfylla sin del av Parisavtalet. I intervjuer beskrivs införandet av koldioxidbudget som positivt i den mån att samtliga nämnder, utskott och bolag får en överblick över sina respektive och gemensamma utsläpp. Samtidigt uppges att det ibland kan vara en utmaning att rapporteringen släpar efter med två år.

6.2.1.3 Miljömål 2030 för Västra Götalandsregionens egna verksamheter

Regionfullmäktige beslutade i april 2021¹⁵ om *Miljömål 2030 för Västra Götalandsregionens egna verksamheter*. Målen gäller för samtliga nämnder och bolag inom regionkoncernen. Målen är organiserade i tre målområden och inom ramen för dessa finns i sin tur tre övergripande mål. Även delmål har konkretiserats för respektive övergripande mål. Tabellen nedan illustrerar dessa.

Miljömål 2030			
Målområde	<i>Resurseffektivt och giftfritt</i>	<i>Låg klimatpåverkan</i>	<i>Ekosystem och främjad biologisk mångfald</i>
Miljömål 2030	Våra produkt- och materialflöden är resurseffektiva och giftfria	Våra direkta växthusgasutsläpp har minskat med 85% och de indirekta växthusutsläppen har minskat med 50% ¹⁶	Vi nyttjar ekosystemtjänster hållbart och främjar den biologiska mångfalden
Delmål	– Resurseffektiva och giftfria flöden av produkter – Cirkulära byggmaterial – Halverad energianvändning – Ökad produktion av solel	– Halverad klimatpåverkan från produkter av textil, plast och metall – Minskad klimatpåverkan från byggnation – Hållbar finansiell verksamhet – Minskad klimatpåverkan från livsmedel – Fossilsfria transporter	– Hållbart nyttjande av fastigheter med avseende på ekosystemtjänster – Livsmedel som främjar ekologisk mångfald – Inköp av produkter och material påverkar inte den biologiska mångfalden negativt

¹⁴ Globalt klimatavtal som beslutades av FN:s klimatkonvention UNFCCC i december 2016. I stort sett alla världens länder har förbundit sig att genomföra åtgärder som bidrar till att målen i Parisavtalet uppnås. Sveriges klimatpolitiska ramverk som beslutades 2017 är en nyckelkomponent i den nationella ansträngningen att nå minskade utsläpp av växthusgaser i enlighet med avtalet.

¹⁵ RF 2021-04-13, § 74–75.

¹⁶ Det finns även miljömål om netto noll-utsläpp till 2045.

	– Minskad miljöpåverkan från läkemedel	– Hållbara resor	
--	--	------------------	--

Som en del av VGR:s styrmodell följs målen upp på övergripande nivå samt på nämnd- och styrelsenivå i samband med delårsbokslut per sista april, per sista augusti samt vid årsredovisning. I samband med årsredovisningen presenteras även ett klimtbokslut som visar var VGR som organisation har störst utsläpp.

6.2.1.4 Regionfullmäktiges budget för år 2025

I regionfullmäktiges *Budget 2025 samt plan för ekonomi 2026-2027* redogörs det för hur regionen ska arbeta med såväl de interna miljömålen som de regionala klimatmålen under året. För de interna miljömålen är den övergripande målsättningen *att öka måluppfyllelsen för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål*¹⁷. Av budgeten framgår att det krävs att de interna hållbarhetsmålen (såväl sociala som ekologiska) prioriteras som en integrerad del av genomförandet inom bland annat regional utveckling. Den övergripande målsättningen har två prioriterade fokusområden:

- Minska Västra Götalandsregionens miljö- och klimatpåverkan enligt miljömål 2030.
- Öka Västra Götalandsregionens positiva påverkan för god hälsa, jämlikhet och delaktighet enligt Mål för social hållbarhet 2030.

För att uppnå klimatmålet för länet specificeras i budgeten i stället målet *Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland*. Även detta mål har två prioriterade fokusområden:

- Den biologiska mångfalden ska stärkas.
- Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen.

Av budgetdokumentet framgår att nämnder och styrelser i tillämpliga delar ska bryta ner de mål och fokusområden som regionfullmäktige givit i budgeten och planera sin verksamhet i linje med dessa.

Uppföljning av regionfullmäktiges mål på övergripande nivå görs i samband med delårsboksluten per sista april och per sista augusti respektive i samband med årsredovisningen.

6.2.1.4.1 Regionstyrelsens detaljbudget för år 2025

I regionstyrelsens detaljbudget för 2025 med utblick 2026-2027¹⁸ framgår regionfullmäktiges mål avseende *Ökad måluppfyllelse för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål* med tillhörande fokusområde, *Minska Västra Götalandsregionens miljö- och klimatpåverkan enligt miljömål 2030*. Av budgetdokumentet framgår att hållbarhetsutskottet omhändertar arbetet med hållbarhetsmålen där miljömål 2030 utgör de interna miljömålen. Regionstyrelsen ska

¹⁷ Hållbarhetsmålen består av såväl sociala mål samt miljömål. Miljömålen definieras vidare i Miljömål 2030, vilket beskrivits i avsnitt 6.2.1.1.4.

¹⁸ RS 2024-11-19 § 284.

under 2025 integrera hållbarhetsmålen i styrande dokument och strategier, genomföra en översyn av de interna hållbarhetsmålen samt tydliggöra dessa mål i beslutsunderlag.

Inom fokusområdet *Minska Västra Götalandsregionens miljö- och klimatpåverkan enligt miljömål 2030* finns tre aktiviteter för 2025. Dessa är att genomföra hållbarhetsdialoger med fondbolag där VGR har kapitalplaceringar, att koncerninköp kommer att genomföra 20 miljöprioriterade upphandlingar under 2025 samt att integrera miljöledningssystem i koncernkontorets ordinarie system för ledning, styrning och uppföljning.

Regionstyrelsens detaljbudget innehåller ingen beskrivning av arbetet under året i relation till de regionala klimatmålen som avser länet.

Uppföljning av regionstyrelsens mål görs i samband med delårsboksluten per sista april och per sista augusti respektive i samband med årsredovisningen.

6.2.1.4.2 Miljö- och regionutvecklingsnämndens detaljbudget för 2025

Miljö- och regionutvecklingsnämndens detaljbudget 2025 med utblick 2026-2027¹⁹ innehåller till skillnad från regionstyrelsens såväl de interna hållbarhetsmålen som de externa regionala klimatmålen. Av budgetdokumentet framgår det övergripande målet *Ökad måloppfyllelse för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål* med tillhörande fokusområde, *Minska Västra Götalandsregionens miljö- och klimatpåverkan enligt miljömål 2030*. Inom fokusområdet finns en aktivitet vilken är att ”miljö- och regionutvecklingsnämnden ska fortsätta samverka med hållbarhetsutskottet, samt övriga nämnder och styrelser för att gemensamt bidra till miljömål 2030 och genomförande av den regionala utvecklingsstrategin”.

Av budgetdokumentet framgår även det övergripande målet *Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland* med dess tillhörande fokusområden. I tabellen nedan finns en beskrivning av de aktiviteter som finns inom respektive fokusområde.

Övergripande mål: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland	
Aktiviteter	Ta emot, analysera och följa upp rekommendationerna från den årliga rapporten från Forskarråd för Västra Götalands klimatomställning. Påbörja arbetet med att ta fram en gemensam bild av den regionala klimatomställningens möjligheter, i enlighet med forskarrådets rekommendation. Analysera och utveckla insatser som kan minska klimatutsläppen på kort sikt och bidra till att utsläppen minskar i linje med koldioxidbudgeten. Utveckla arbetet inom rådet för industrins omställning för att stärka industrins möjligheter med att minska sina utsläpp.
Fokusområde: Den biologiska mångfalden ska stärkas	

¹⁹ MRU 2024-10-23 § 210.

Aktiviteter	Genomföra plan för biologisk mångfald för perioden 2025-2030. Genomföra Västerhavsveckan 2025 i linje med den under 2024 framtagna långsiktiga inriktningen. Utveckla kunskapsstödet för biologisk mångfald till VGR:s representanter i VGR:s prioriterade nätverk och forum.
Fokusområde: Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen	
Aktiviteter	Fortsatt stöttning inom satsningen Kommunernas klimatlöften, som sträcker sig mellan åren 2024-2026. Initiera fler initiativ som underlättar aktörer i Västra Götalands utsläppsminskning på kort sikt i enlighet med koldioxidbudgeten. Initiera insatser baserat på de analyser som genomförts under 2025 av konsumtionens klimatpåverkan.

Uppföljning av nämndens mål görs i samband med delårsboksluten per sista april och per sista augusti respektive i samband med årsredovisningen.

6.2.1.4.3 Miljö- och regionutvecklingsnämndens internkontrollplan

I miljö- och regionutvecklingsnämndens internkontrollplan för 2025 har fyra risker som bedömts vara av mer allvarig karaktär valts ut. En av dem är *risk för bristande måluppfyllelse kopplat till klimatstrategiskt arbete, kompetensförsörjning och elektrifiering om industrins gröna omställning tappar fart*. Föreslagen kontroll är att följa upp om/hur nämndens måluppfyllelse påverkas av omvärldsfaktorer och utvecklingen inom industrins gröna omställning. Kontrollen ska enligt internkontrollplanen sedan följas upp vid tre tillfällen under 2025²⁰ och återslagas till nämnden.

6.2.2 Samordning och samarbete avseende miljö- och klimatmål

6.2.2.1 Intern samordning av miljö- och klimatmål

Som beskrivits tidigare styrs det interna miljö- och klimatarbetet genom de av regionfullmäktige beslutade hållbarhetsmålen, där den ekologiska delen utgör VGR:s interna miljömål.

Regionstyrelsens hållbarhetsutskott har en central roll i den interna samordningen genom sitt ansvar att samla, följa upp och driva arbetet med de interna miljömålen. Motsvarande gäller för miljö- och regionutvecklingsnämndens ansvar avseende det externa strategiska arbetet kopplat till miljö- och klimatmål. Samordning avseende hållbarhetsfrågor generellt uppges i intervjuer ske via beredningen för hållbar utveckling där såväl regionstyrelsens presidium som miljö- och regionutvecklingsnämndens presidium är representerade. Även representanter från kulturnämnd och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd ingår i beredningen. Dock uppges i intervjuer att det finns behov av att den strukturella samverkan utvecklas ytterligare eftersom

²⁰ Kontrollen följs upp genom ordinarie uppföljning och årsredovisning. Åtgärdsplan tas fram vid behov.

de två målspar kopplar an till varandra. I nuvarande styrning upplevs det framför allt vara på tjänstepersonnivå samverkan avseende de interna miljömålen och de regionala klimatmålen sker.

I intervju och fokusgrupper framförs även att det kan finnas risk för målkonflikter mellan de interna miljömålen respektive de regionala klimatmålen varpå det framförs att det är av vikt med samordning för att undvika att målkonflikter sker. Vi har inom ramen för granskningen inte mottagit någon samlad beskrivning på hur detta sker.

6.2.2.2 Samverkan med externa aktörer

Miljö- och regionutvecklingsnämnden uppges ha flera initiativ för att stärka samverkan med externa aktörer. Ett sådant initiativ är möjligheten att underteckna klimatstrategin (Klimat 2030) samt besluta om klimatlöfte. Genom undertecknandet av strategin ställer aktören sig bakom det regionala klimatmålet och åtar sig därför att bidra till dess genomförande. Vilka åtaganden som förväntas av respektive undertecknande aktör skiljer sig åt.

Som beskrivits i avsnitt 6.2.1.2.1 leder VGR tillsammans med Länsstyrelsen Västra Götaland arbetet inom samverkansplattformen Klimat 2030, för att stötta kommuner och små- och medelstora företag. I Klimat 2030 ingår de västsvenska aktörer som skrivit på klimatstrategin. Aktörer är såväl företag, kommuner, organisationer och föreningar som utbildnings- och forskningsinstitut. Genom att signera klimatstrategin har aktörerna ställt sig bakom det regionala klimatmålet och åtar sig därmed att genomföra åtgärder som bidrar till uppfyllandet av det regionala klimatmålet. I intervjuer nämns detta vara ett initiativ som fått stort genomslag i synnerhet med anledning av de klimatlöften som upprättats.

VGR samverkar även med länets kommuner genom den tidigare nämnda beredningen för hållbar utveckling. Beredningen deltog bland annat i framtagandet av de nuvarande klimatmålen, som därefter fastställdes av regionfullmäktige. Beredningen uppges vara en viktig mötesplats för dialog om dessa frågor. I beredningen ingår förutom representanter från VGR även representanter från kommunalförbunden. Utöver detta deltar även VGR i internationella nätverk och satsningar på området. Ett exempel är att VGR innehar ordförandeskapet i ENCORE²¹ som utgör en samlad plattform för erfarenhetsutbyte och påverkan inom miljöfrågor.

Det finns även ett *Forskarråd för Västra Götalands klimatomställning* som är tillsatt av VGR. Forskarrådet består av sex forskare som har i uppdrag att följa upp klimatarbetet i hela länet och identifiera åtgärder som kan förstärka omställningsarbetet. Rådet rekommenderar vad som behöver göras av aktörerna i länet för att minska klimatutsläppen i den takt som krävs. Miljö- och regionutvecklingsnämnden tar årligen del av rådets rekommendationer. I miljö- och regionutvecklingsnämndens detaljbudget för 2025 finns som tidigare beskrivits en aktivitet kopplat till detta. En av rekommendationerna var att skapa en gemensam bild och tydlighet av den regionala klimatomställningens möjligheter. Utöver forskarrådet finns även *Rådet för industrins omställning Västra Götaland*²², som består av nyckelaktörer för att bidra till att stärka industrins klimatomställning. I rådet ingår bland annat regionstyrelsens ordförande,

²¹ Environmental Conference of the Regions of Europe.

²² Rådet leds av VGR och Länsstyrelsen.

landshövdingen för Västra Götaland samt representanter från näringslivet i länet och andra aktörer med intresse i frågan²³.

I intervjuer framhålls att ansvarsfördelningen i de åtgärder som sker i samverkan med andra aktörer inte alltid är tydlig. Med detta menar representanterna att det finns insatser och åtgärder som VGR som organisation inte råder över, och att det då blir ottydligt vem som ansvarar för att insatsen genomförs och skapar effekt. En utmaning med genomförandet av de regionala klimatmålen är att VGR inte har samma rådighet över hur arbetet fortlöper. Detta eftersom målet om att minska utsläppen inom territoriet kräver samverkan med utomstående aktörer som kommuner, företag, organisationer, föreningar, samt utbildnings- och forskningsaktörer.

6.2.3 Bedömning

Vår bedömning är att miljö- och regionutvecklingsnämnden i **allt väsentligt** säkerställt en ändamålsenlig struktur för styrning och uppföljning av uppdrag avseende miljömålen.

Enligt lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ska regionen ta fram en regional utvecklingsstrategi (RUS) som anger mål, prioriteringar och åtgärder för länets långsiktiga utveckling. Regionen ska även samordna insatser mellan olika aktörer för att genomföra strategin, besluta om användningen av medel för regionalt utvecklingsarbete samt löpande följa upp och redovisa resultaten. Inom Västra Götalandsregionen (VGR) ansvarar miljö- och regionutvecklingsnämnden enligt reglemente för dessa frågor.

Vår granskning visar att miljö- och regionutvecklingsnämnden i allt väsentligt har en struktur för styrning och uppföljning som tillgodoser detta uppdrag. En regional utvecklingsstrategi fastställdes 2021 och nämnden har beslutat om användningen av medel för regionalt utvecklingsarbete, såsom anslag 1:1, verksamhetsbidrag, projektstöd och företagsstöd, som fungerar som verktyg för att genomföra strategin. För att konkretisera hur strategins mål ska uppnås finns även fyra program för hållbar omställning / långsiktiga prioriteringar som nämnden ansvarar för. Vad gäller uppföljning konstateras att strategin likväl som programmen ska följas upp årligen. Granskningen visar dock att uppföljningen av de verktyg som används för att genomföra strategin, särskilt de finansiella, kan förstärkas. Även om återrapporteringskrav framgår på olika sätt i beslut om bidrag respektive allmänna eller särskilda villkor, saknas en samlad beskrivning av hur olika stödformer och initiativ ska följas upp, vilket vi bedömer är ett utvecklingsområde. Enligt vår mening skulle en sådan underlätta för nämnden att tillse att uppföljning sker i enlighet med beslutad struktur.

Vad gäller styrning och uppföljning av regionala klimatmål i relation till VGR:s interna hållbarhetsmål (Miljömål 2030) bedömer vi att ansvarsfördelningen mellan miljö- och regionutvecklingsnämnden respektive regionstyrelsens hållbarhetsutskott i allt väsentligt är tydlig i reglementena. Samtidigt framgår av såväl intervjuer som fokusgrupper att uppdelningen

²³ I rådet finns representanter från följande organisationer (utöver VGR och Länsstyrelsen): *Borealis, Business Sweden, Chalmers, HSSE, IF Metall, Naturskyddsföreningen, Preem AB, Scandinavian Enviro Systems, Volvo Group, Västsvenska handelskammaren*.

mellan de regionala klimatmålen och de interna hållbarhetsmålen inte upplevs som helt tydlig i organisationen, och att det finns en osäkerhet kring hur målstrukturerna hänger ihop.

Granskningen visar att det finns flera externa samverkansforum, såsom Klimat 2030, beredningen för hållbar utveckling, forskarrådet respektive rådet för industrins omställning som möjliggör ett strategiskt arbete med frågorna. Vi noterar dock att den politiska samordningen mellan miljö- och regionutvecklingsnämnden och hållbarhetsutskottet kan stärkas för att säkerställa en mer samstämmig styrning av de interna respektive regionala klimatmålen, särskilt mot bakgrund av att dessa målområden är nära sammanlänkande och påverkar varandra.

6.3 UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING ENLIGT BESLUTAD STRUKTUR FÖR STYRNING

6.3.1 Uppföljning till regionfullmäktige

Som beskrivits tidigare sker uppföljning av regionfullmäktiges övergripande mål upp i samband med delårsbokslut per april och augusti samt vid årsredovisning. Av den protokollsgranskning som genomförts i granskningen konstateras att regionfullmäktiges övergripande mål har rapporterats vid regionfullmäktiges sammanträden i juni²⁴ och november²⁵ 2025. I den senaste uppföljningen, som avser delårsrapport per sista augusti, framgår en prognos för regionfullmäktiges mål. Vad gäller det övergripande målet *Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland* prognosticeras att målet uppnås under 2025. Av delårsrapporten framgår att flera insatser och aktiviteter genomförts under året. Exempelvis nämns att miljö- och regionutvecklingsnämnden beslutat om en ny omgång av *Klimatlöftet företag*. Vidare nämns att arbetet med biologisk mångfald pågår i flera delar av VGR. Det framgår av rapporteringen att motiveringen till bedömningen att målet förväntas uppnås är att VGR under perioden genomfört de åtgärder och aktiviteter som planerats för att bidra till minskad klimat- och miljöpåverkan. Den begränsade rådigheten avseende industrins utsläpp lyfts upp som en utmaning.

Det övergripande målet *Ökad måluppfyllelse för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål* prognosticeras dock att uppnås delvis. Bakgrunden till bedömningen är att målen är långsiktiga och omfattar flera delmål vilket gör att bedömningen blir en sammanvägning av resultaten.

6.3.2 Uppföljning till regionstyrelsen och hållbarhetsutskottet

Regionstyrelsen tar del av uppföljning av målen i detaljbudgeten vid ordinarie uppföljningstillfällen, enligt VGR:s styr- och uppföljningsstruktur. Av intervjuer framgår att regionstyrelsen tar del av den samlade uppföljningen av regional utvecklingsstrategi. Av protokoll kan vi inte se att så har skett under perioden januari 2024-oktober 2025. Däremot tar regionstyrelsen del av VGR:s övergripande årsredovisning, där en redogörelse av de regionala klimatmålen för länet ingår.

I intervju nämns att hållbarhetsutskottet tar del av uppföljningar av VGR:s interna hållbarhetsmål flera gånger per år samt att de erhåller regelbundna dragningar om framdriften i målen. Utifrån resultatet genomför utskottet interna presidiedialoger med andra nämnder och styrelser inom VGR för att fånga upp hur arbetet med de interna miljömålen fortlöper i verksamheterna, vilka behov som finns och hur utskottet kan stötta upp i arbetet. I intervju uppges att utskottet tar del av uppföljning av de regionala klimatmålen genom att flera av ledamöterna även sitter i miljö- och regionutvecklingsnämnden. Av den protokollsgranskning som genomförts inom ramen för granskningen konstateras att hållbarhetsutskottet erhållit en uppföljning av hållbarhetsmålen 2024, samt information om utlysning av utvecklingsmedel för genomförandet av VGR:s hållbarhetsmål. Arbetet med Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål under 2024, där Miljömål 2030 ingår, följdes upp av hållbarhetsutskottet i mars 2025²⁶ och remitterades därefter vidare till regionstyrelsen²⁷. I rapporteringen framgår att uppföljningen visat på resultat som gått i rätt riktning för att nå VGR:s hållbarhetsmål, samtidigt

²⁴ RF 2025-06-16, § 132.

²⁵ RF 2025-11-04, § 204.

²⁶ HU 2025-03-25, § 9.

²⁷ RS 2025-04-22, Anmälningsärende.

som det finns utmaningar att nå en förflyttning mot uppsatta mål. För 2024 var resultatet att tre miljömål delvis uppnåddes och att ett inte uppnåddes. För 2025 har ännu ingen återrapportering genomförts.

6.3.3 Uppföljning till miljö- och regionutvecklingsnämnden

6.3.3.1 Uppföljning av mål inom detaljbudget

Nämndens mål inom ramen för detaljbudgeten följs upp i enlighet med den ordinarie styr- och uppföljningsstrukturen, det vill säga tre gånger om året. Protokollsgranskningen visar att målen för 2025 har följts upp i maj²⁸ vilket avsåg delårsrapporten för april, samt i september²⁹ avseende delårsrapporten för augusti. I delårsrapporterna återges hur arbetet med målen och fokusområdena går, vilka relaterade aktiviteter som har genomförts eller ska genomföras samt huruvida målen och fokusområdena kommer uppnås eller har uppnåtts inom utsatt tid eller inte. Av delårsrapporten per sista augusti 2025 framgår att målet *Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland* prognosticeras att uppnås. Samtliga aktiviteter uppges vara pågående. Det framgår vidare att nämnden under 2025 ska skapa en gemensam bild och tydlighet av den regionala klimatomställningens möjligheter, i enlighet med forskarrådets rapport från 2024. Arbetet är dock förlagt till hösten 2025 och har ej avrapporterats ännu. Ingen bedömning av det övergripande interna hållbarhetsmålet att *Öka måloppfyllelse för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål* framgår av delårsrapporten, utan det som framgår är att nämnden bidrar till målet genom att löpande utveckla hur regionens uppdrag med regional utveckling samverkar med hållbarhetsarbetet för VGR:s verksamheter. Vid tidpunkten för granskningen har ännu inte årsredovisningen för 2025 presenterats.

6.3.3.2 Uppföljning inom ramen för regionalt utvecklingsansvar

Utöver miljö- och regionutvecklingsnämndens ansvar att förhålla sig till regionfullmäktiges mål och uppföljningen av dessa har nämnden likt tidigare beskrivit ett särskilt ansvar avseende VGR:s regionala utvecklingsansvar. Detta innebär att nämnden ska följa upp insatser och uppdrag som beslutats inom ramen för nämndens externa strategiska ansvar. Av protokollsgranskning framkommer att nämnden erhållit en årlig uppföljning av programmen för hållbar omställning/långsiktiga prioriteringar, i samband med nämndsammanträdet i februari 2025. Då presenterades den uppföljning som genomförts för 2024³⁰. En uppföljningsrapport har genomförts per program. I uppföljningen av *Knyta samman Västra Götaland* redovisas att det finns 52 pågående projekt inom programmet, 48 avslutade projekt samt 6 verksamhetsbidrag. En sammanvägning av resultat från avslutade respektive pågående projekt återfinns i uppföljningen. I uppföljningen av programmet *Öka inkluderingen* framgår att det vid uppföljningen fanns 22 pågående projekt samt 61 avslutade projekt. Inom ramen för program *Stärka innovationskraften* fanns vid uppföljningen 149 pågående projekt, 102 avslutade projekt och 33 verksamhetsbidrag per år. I uppföljningen avseende *Bygga kompetens* redovisas att det vid uppföljningen fanns 39 pågående projekt, 42 avslutade projekt samt tolv verksamhetsbidrag.

I samband med att översyn av den regionala utvecklingsstrategin pågår har även en utvärdering av kraftsamlingarna genomförts³¹. Resultatet från rapporten visar att kraftsamlingarna bidrar

²⁸ Protokoll från 2025-05-21, § 92 – Delårsrapport april 2025 miljö- och regionutvecklingsnämnden.

²⁹ Protokoll från 2025-09-26, § 164 – Delårsrapport augusti 2025 miljö- och regionutvecklingsnämnden.

³⁰ Protokoll från 2025-02-26, § 37 – 2024 års uppföljning av programmen för hållbar omställning.

³¹ Uppföljningarna genomfördes av WSP på uppdrag av Västra Götalandsregionen under 2024.

med ett ökat fokus mot prioriterade områden och utgör en stark styrsignal i det regionala utvecklingsarbetet. Samtidigt noterades att det finns utvecklingsbehov avseende dialog med berörda aktörer hur VGR på bästa sätt kan förvalta och vidareutveckla resultat från genomfört arbete, samt formulera ramar och kriterier för hur VGR identifierar och definierar ett område för kraftsamling. Exempelvis lyfts det även fram att kraftsamlingarna skulle tjäna på att formulera mål för vilken förändring som ska åstadkommas. Den årliga uppföljningen av den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021-2030 som helhet presenterades för nämnden i juni 2025³². Uppföljningen omfattar en analys och reflektioner kring lärdomar samt behov av eventuella prioriteringsförändringar.

Som beskrivits i avsnitt 6.2.2.2 finns ett utsett forskarråd som har i uppdrag att genomföra uppföljningar och lämna rekommendationer till miljö- och regionutvecklingsnämnden för det fortsatta arbetet med genomförandet av regional utvecklingsstrategi. Forskarrådet sammanställer en rapport årligen³³. Av protokollsgranskningen konstateras att nämnden erhållit en rapport och rekommendationer i februari 2025³⁴ som avsåg 2024 års verksamhet. Rapporten hade fokus på invånares acceptans, engagemang och delaktighet i klimatomställningen. I rapporten fastslår rådet bland annat att minskningstakten för utsläppen är alldeles för långsam och att det är långt kvar innan de regionala klimatmålen kan uppnås. Med anledning av detta lämnade rådet sju rekommendationer i sin rapport. Nämnden har utifrån sitt ansvar inom externa strategiska miljöfrågor och regionala utvecklingsfrågor en roll att genomföra åtgärder inom majoriteten av rekommendationerna. Det konstateras att nämnden i samband med rapporteringen enbart noterat informationen och ej fattat beslut om några särskilda åtgärder. Som beskrivits i avsnitt 6.2.1.4.2 finns däremot två aktiviteter i nämndens detaljbudget för 2025 som i huvudsak adresserar forskarrådets rekommendationer. Arbetet med dessa aktiviteter är förlagt till hösten 2025, och har ej avrapporterats ännu.

6.3.3.2.1 Uppföljning av finansiella verktyg för genomförandet

I intervju framförs att beslut om verksamhetsbidrag, projektbidrag och vissa företagsstöd fattas i nämnden, således följer nämnden de initiativ som de finansiella resurserna går till. Protokollsgranskningen visar att nämnden löpande har beslutat om medfinansiering till olika projekt under perioden januari-oktober 2025. I ärendena finns ett tjänsteutlåtande med en sammanfattning av ärendet och en motivering till varför projektet bidrar till en positiv förflyttning avseende den regionala utvecklingen. Nämnden har beslutat om medel till projekt som syftar till att bidra till de olika programmen för hållbar omställning/långsiktiga prioriteringarna och kraftsamlingarna. Nämnden har även beslutat om verksamhetsbidrag och driftbidrag inför kommande år (motsvarande genomfördes i slutet av 2024).

Av protokollsgranskningen konstateras att nämnden erhållit uppföljning av företagsstöd (samt fördjupad uppföljning av företagsstöd), återslagrapportering av ekonomiska stöd och bidrag samt erhållit information om återföring av projektmedel³⁵. Nämnden får löpande en återslagrapportering av slutredovisade projekt. Projekten kan pågå över flera år, och slutredovisas därmed vid olika

³² MRU 2025-06-18 § 121.

³³ Rådet kan fritt välja att inrikta sin analys på olika aktörer, exempelvis VGR, kommuner, företag eller andra organisationer.

³⁴ MRU 2025-02-26 § 32.

³⁵ Avser projektmedel som inte använts i avslutade projekt eller projekt som inte startats. Medlen kan därigenom användas för nya insatser. Nämnden beslutar om huruvida dessa medel ska användas.

tidpunkter. Den senaste återrapporteringen presenterades för nämnden i oktober 2025³⁶. I den senaste återrapporteringen listades tre projekt som avslutats. Informationen som ges är en sammanställning av projektägare, projektnamn, beslutat medel i kronor och utbetalt medel i kronor. Av återrapporteringarna framkommer dock ingen beskrivning av vad projekten lett till i relation regional utvecklingsstrategi och program.

Det konstateras av protokollsgranskningen att nämnden ej erhållit någon särskild uppföljning av verksamhetsbidragen som beslutades inför 2025. Som beskrivits tidigare nämns i allmänna villkor att förslag till beslut för verksamhetsbidrag varje år tas i samband med detaljbudgeten och att det föregåtts av dialog. Vid intervju uppges att miljö- och regionutvecklingsnämnden har årliga dialoger med utförarverksamheter och mottagare av verksamhetsbidrag. Dialogerna uppges vara viktiga för att få in synpunkter och därigenom kunna justera nämndens detaljbudget och nämndens insatser utifrån de behov som identifieras i dialogerna. Det konstateras dock att nämnden, utifrån vad som framkommit av protokoll, inte erhållit någon samlad uppföljning eller rapportering vad verksamhetsbidragen bidragit till under föregående år / innevarande år i förhållande till regional utvecklingsstrategi och program.

6.3.3.2.2 Uppföljning av internkontrollplan

I delårsrapporten för sista augusti 2025 framgår att nämnden följt upp risken avseende *att nämndens måluppfyllelse påverkas negativt av omvärldsfaktorer och utvecklingen inom industrins gröns omställning*. I uppföljningen framgår att inga särskilda avvikelser har identifierats utan att målen inom det klimatstrategiska arbetet, elektrifiering och kompetensförsörjning visar att nämndens insatser och aktiviteter genomförs i enlighet med fastställd plan. Industrins långsiktiga mål bedöms ligga fast.

6.3.4 Bedömning

Vår bedömning är att miljö- och regionutvecklingsnämnden **endast delvis** har säkerställt att beslutad styrning och uppföljning har genomförts och återrapporterats.

Bakgrunden till bedömningen är att granskningen visar att nämnden följer upp det övergripande målet *Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland* enligt regionens ordinarie styr- och uppföljningsstruktur. Delårsrapporterna för april och augusti har behandlats enligt plan och återrapporteringen redovisar genomförda aktiviteter, status och bedömning av måluppfyllelse. Delårsrapporterna innehåller dock ingen bedömning av VGR:s interna miljömål enligt Miljömål 2030, trots att de ingår i MRU:s detaljbudget.

Vidare konstateras att nämnden följer upp sina beslut om projektmedel, medfinansieringar och företagsstöd löpande, vilket ligger i linje med nämndens beställaruppdrag. Nämnden har återkommande tagit del av slutredovisningar av projekt samt uppföljningar av företagsstöd. Dock konstaterar vi att återrapporteringarna av slutredovisade projekt nästan uteslutande innehåller ekonomisk information och saknar analys av projektens resultat i relation till regional utvecklingsstrategi eller de regionala klimatmålen. Motsvarande begränsningar framgår även för verksamhetsbidragen där nämnden inte erhållit någon samlad uppföljning av verksamhetsbidragen för 2024 eller 2025 trots att återrapportering enligt allmänna villkor ska

³⁶ MRU 2025-10-22 § 238.

ske årligen. Uppgifter från protokoll och intervjuer bekräftar visserligen att verksamhetsdialoger genomförs, men att formell återrapportering inte alltid når nämnden i strukturerad form. Detta innebär att uppföljning förvisso sker formellt, men enligt vår bedömning sker det inte på ett sätt som ger nämnden tillräckligt underlag för att bedöma effekter, resultat och bidrag till övergripande mål. Granskningen visar även att nämnden sällan beslutat om åtgärder baserat på de uppföljningar och rekommendationer som lämnats utan att frågorna till stor del hanteras i den löpande verksamheten.

Vad gäller uppföljning och återrapportering av regional utvecklingsstrategi och programmen för hållbar omställning / långsiktiga prioriteringar konstateras att detta skett enligt plan. Dock konstaterar vi att regionstyrelsen, som enligt uppgift också ska ta del av denna uppföljning, inte erhållit motsvarande rapporter enligt protokoll.

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Syftet med granskningen har varit att bedöma om miljö- och regionutvecklingsnämnden utifrån sitt reglemente utformat en ändamålsenlig styrning och intern kontroll avseende mål för klimatområdet.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att miljö- och regionutvecklingsnämnden, utifrån sitt reglemente, i allt väsentligt utformat en ändamålsenlig styrning och intern kontroll avseende mål för klimatområdet.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi miljö- och regionutvecklingsnämnden att:

- Säkerställa att det finns rutiner som klargör rollfördelningen vid gemensamma frågor mellan miljö- och regionutvecklingsnämnden och hållbarhetsutskottet samt hur dessa ska hanteras och följas upp.
- Etablera en mer formaliserad samverkansstruktur med hållbarhetsutskottet, givet att regionala klimatmål och interna miljömål knyter an till varandra.
- Upprätta en övergripande och samlad beskrivning som tydliggör hur de olika stödformerna och initiativen ska följas upp, samt vilken information uppföljningen ska omfatta.
- Säkerställa att uppföljning och återsrapportering av projektmedel, företagsstöd och bidrag sker på ett enhetligt och systematiskt sätt, samt att återsrapporteringen även inkluderar en beskrivning av uppnådda resultat och effekter.
- Stärka nämndens aktiva styrning genom att i högre grad besluta om åtgärder utifrån genomförda uppföljningar och återsrapporteringar, i syfte att säkerställa högre måluppfyllelse i relation till regional utvecklingsstrategi och regionala klimatmål.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Helena Hansson

Certifierad kommunal revisor

Hannah Klarkner

Verksamhetsrevisor

Ellen Broqvist

Verksamhetsrevisor

Liz Gard

Certifierad kommunal revisor